PROTEST
VAN HET
CHRISTENDOM,

Tegens het Misbruik van den Heiligen Naem

JESUS

Door de heilloze Lojoliſten, of zo genaemde

JESUI-TEN,

By gelegentheyt der Verjaring van het Thornſche

MOORT- EN MARTEL-SCHAVOT.

Op den Zevenden Dag van Wintermaent A°. 1725.

Te AMSTERDAM,

By J. de RUYTER, Boekverkoper op de Agterburgwal, naeſt het hoekhuis van de Stilſteeg, aen de Ooſtzyde,
MDCCXXV.

Dit Verjaer - gedigt met de aentekeningen, is my toe-gezonden, niet wetende van waer.

P R O T E S T (1)

Aen de Jesuïten.

VErvloekte *Lojolist!* (2) hoe durft g'uw order noemen
Naer Jesus Naem? Hy, die een voorbeelt was op aerd
Van deugt, van heilige zagtmoedigheyt, te roemen,

1 P*Rotest*) gelyk de gene, die na de Reformatie uit de gemeenschap der Roomze Kerke zyn uitgegaen, Protestanten genoemt worden, om dat zy geduurig met mont en schriften (als 't waere) protesteeren tegens de vervalzing, en verbastering der Christen lere, zo mogen niet alleen zy, maer ook alle, die in de Roomsche Kerk zelve de verfoejelykheden, en wreedheden der zo genaemde Jesuïten verfoejen, by wegen van Protest het Christendom trachten te zuiveren van de kladde, die op het zelve door dezer menschen grouweldaden gebragt wort; protesteerende voornamelyk tegens 't misbruik der Name Jesus, voor welken, naer de uitspraek des Apostels, *zigh buigen moeten alle knien der gener, die in den Hemel, op de aerde, en onder de aerde zyn:* Terwyl deze menschen oorzaek zyn, dat deze Naem, ik zegge niet de perzoon van Jesus, maer deze Name in, onder, en met zyn perzoon gevloekt wort van alle de genen die in den Hemel, en van velen die op aerde zyn. Hierom was het ten hoogsten wenschelyk, dat geen Protestant deze menschen oit verwaerdigde dezen Naem, maer wel dien van den Insteller van hun Order te geven, hen noemende,

2 *Lojolist*) de Insteller van deze Order was geheten *Ignatius Lojola*; van geboorte een Spanjaert, en van hantwerk een soldaet, en wegens die beide van een wellustig en ongebonde leven; dog in 't verdedigen van zeker slot aen beide zyn benen gequetst heeft hy, na dat hy een gantsch jaer en meer, wegens ziekten het bedde hadt moeten houden, en gedurig de Legenden, gelyk zy die noemen, der Heiligen las, den huik of kap omgehangen, en zich begeven na het graf van Christus, om dat te aenbidden; In Spanjen weder gekeert heeft daer de wetenschappen geleert, opentlyk de Boete, nochtans zonder enige magt van prediken, verkondigt, en binnen tien jaren tyts Meester der konsten gemaekt, heeft hy tien metgezellen gekregen, waer van 'er tot het Priesterschap 7. zyn ingeweit, op dat zy de heimelyke belydenis der zonden zouden konnen horen, en is deze Order der Jesuïten bevestigt door Paus Paulus III. in den jare 1540. nochtans met dit bevel, dat 'er geen meer als 7. in in deze Societeyt zoude mogen ingeschreven worden; dog hoe deze Order naderhant in menigte is uitgedyt als in Egiptenlant de luizen, is al te bekent: Voorts is deze *Ignatius Lojola* in 't getal der Heiligen gestelt, of gecanonizeert door Paus Gregorius XV. Anno 1621.

(3) Terwyl in u zich niets van Christus openbaert.
Hy heelde, Hy genas, gaf 't leven zelf aen doden;
Gy woet, Gy wont, Gy Doot, in wien Hy leeft alleen:
Maer weet gy hierom zult voor 't Oordeel zyn ontboden,
Wen Hy verschynen zal als Richter van 't gemeen,
En u, die hier (4) zyn Naem deet vloeken door uw boosheit,
Vergeldinge zal doen, voor al dien hoon en spot,
Met d'onversterfb're worm ten spyt van al uw loosheit,
In Plutoos duister ryk, en d'onderaertsche grot.
Wyl 't Christendom verbaest, niet minder, als verwondert,
Door zulk een duivels woên, nu protesteert met regt
Om 't misbruik van den Naem van Jesus; u afzondert,
En u, ontaerde, dien (5) van Christenen, ontzegt!

Wilt

3 *Terwyl in u zich niats van Christus openbaert)* dit was de grontstelling en de gulde spreuk van den vredelievenden Martelaer *Bucerus*, die by het leven van *Doctor M. Lutherus* zelven al zyne krachten heeft ingespannen tot vereniging der Protestanten; dit zegge ik, was zyn Spreuk, *Ik Veroordeel niemant, in wien ik iets van Christus vint.*

4 *Zyn Naem deet vloeken door uw boosheit)* ziet boven Aentekening 1. Hier van zyn getuigen zoo veele rechtmatige smaetschriften, en pryswaerdige pasquillen, waer door van tyt tot tyt zedert de opkomst van die Order, deze menschen voor 't oog van de weerelt, doch niet genoegzaem naer evenwigt van hunne grouweldaden, geschavotteert zyn, terwyl men echter geen regtmatige vervloekingen tegens deze menschen kan uitspreken, zonder den letterlyken Naem van Jesus te noemen.

5 *Den Naem van Christenen ontzegt)* Het is bekent, dat de Discipelen van Jesus niet lang na zyn Hemelvaert binnen de stadt Antiochië zich Christenen genoemt hebben naer hunnen Heer, en Meester Christus; welke Naem aen 's Werelts Heilant wiert gegeven onmiddelyk by zyn geboorte door een Engel, of Hemelsche Gezant, en met welken Naem zich alle, die langs dezen waren Weg ten Leven Jesus hunne Zaligheit zogten, vergenoegt hebben, tot dat deze navolgers van *Lojola*, als sprinkhanen uit den afgront zyn te voorschyn gekomen, en als of zy door hunne grouweldaden zich niet genoegzaem onderscheidden van de Christenen, ook met Name sich van hun afzonderden, zich noemende met den Naem van Jesus, Hem, die hen noit voor de zyne erkennen zal, onmiddelyk by zyn geboorte gegeven door een Engel uit den Hemel, zeggende: *gy zult zynen Name heten Jesus*; Waerom men ook deze *Lojolisten* uit den rang van het Christendom uitzonderen, en hun den naem van Christenen ontzeggen moet, om deze navolgende redenen.

1 Om dat zy zich zelfs noemende *Jesuiten*, den Naem van Christenen versmaet hebben.

2. Om

2 Om dat zy door hunne bedriegeryen niet alleen den naem van Christenen onwaerdig zyn, maer voornamelyk, om dat zy den Naem van Jesus bezwalken met de helze dampen van hunne onoptelbare grouweldaden, in zo ver zelfs, datmen, indien men uit hun gedrag zou moeten oordeelen van den perzoon, na welken zy zich in dezen noemen, het tegendeel van Hem zoude moeten geloove, dat de Engel by zyn geboorte getuigde, namelyk niet, dat hy zyn volk zou zalig maken van hunne zonden, maer in tegendeel een ruime deure tot zondigen openen.

3 Om dat zy de gantsche genade-leer van 't Euangeli verlochenen, den mensch van Christus doen afzien, en op zich zelven vertrouwen; de hoogtens van eige gerechtigheit en verdiensten stichten, de Dagon der vrye wil daer op plaetsen, de Afgoden van hunne gewaende Heiligen daer op dienen en offeren, en de verfoeiselen van Pelagiüs aenkleven.

4 Om dat zy de ware belyders van den Name Jesus vervolgen en doden.

5 Om dat zy opentlyk zich des kruis van Christus geschaemt hebben; want, wanneer hun de Sinesen in Sina, als de voornaemste tegenwerping tegens 't Christelyk gelove, hadden voorgeworpen, waerom zy verkondigden; dat Godt een Mensch was, en als een quaet-doender gekruizigt? hebben de Jesuïten naderhant van het kruis van Christus niet meer gesproken, en dus is het geloove in den gekruisten Christus verzwegen. Zie *Dallæüs de Objecto cultus Religiosi Libro I. Cap. 25.*

6 Om dat zy in hunne zo genaemde bekering der Heidenen niet het Euangeli hebben verkondigt, maer hunne bygelovigheden, niet Christus, maer Maria en hunne zoo genaemde Heiligen geleert, niet den Bybel, maer de boeken der wonderwerken van Maria van Lorette, van den lof van Maria en de Legenden der Heiligen, te lezen gegeven hebben. Zie *Dallæüs* op de boven genoemde plaets.

7 Om hunne Simoni, kopende en verkopende met Simon Magus de heilige gaven.

8 Om hun misbruik van de Heilige Verborgentheden van den Christen godtsdienst tot hunne heillooze voornemens; gelyk zy aldus zich niet ontzien hebben met een vergiftige hostie gekroonde hoofden, die hunne zaeken niet begunstigden, om 't leven te brengen; wanneer men nu hier by gedenkt aen 't geen deze menschen van dit zoo by hen genaemt Sacrament des Autaers leren; dat, namentlyk dit door de zo genaemde Consecratie getransubstantieert wort in den gehelen Christus, zoo als Hy van Maria is gebooren, wie moet dan niet yzen?

9 Ende ten laetsten: Om dat zy al de eer, die God en Christus in de Heilige Bladeren wort toegekent, heilschendig op Maria hebben overgebragt; veranderende de woorden van Heere, en Vader, in Vrouwe, en Moeder; gelyk in alle de Psalmen Davids, in het Simbolum des geloofs, en in 't gebet des Heeren dit gedaen is; Zie *Psalter van Bonaventura.*

Om alle deze redenen, en nog meer, die men zou konnen ophalen, indien men 't uitweiden wilde, zyn deze menschen onwaerdig, en wort hun ontzegt de Naem van Christenen.

Wilt gy? gy moogt dan voorts u noemen *Jesüiten*,
Doch na dien Jesus niet, die Christus wort genoemt,
Maer (6) na dien *Jesus* wel moogt gy dien Naem genieten,
Om zyn oproerigheit by 't Jodendom beroemt;
Ga nu, nu wetende waer voor gy wort gerekent,
Naer luit van dit Protest; schoon het met d'eige hant
Van 't gantsche Christendom wel niet is ondertekent,
Maer uit hun aller naem door enen

PROTESTANT.

Amsterdam *December*
Anno 1725.

6 *Na dien Jesus, om zyn oproerigheit by 't Jodendom beroemt*) Flavius Josefus vermaert Joots-Histori - Schryver in de beschryving van zyn eige leven, gevoegt agter 't tweede deel van zyn geschiedenissen, in het nederduits in octavo, Pag: 1180. en 1188. spreekt daer in van zekeren Jesus aldus:

Maer voornamelyk wierden zy opgemaekt door Jesus, Saphiaes zoon, die als toen het hoogste bewint had, zynde een quaetdedig mensch, en als geboren om oproer te maken, als bovenmaten onrustig: dus ver.

Zynde dit zo volkomen de afbeelding van de hedendaegze Jesuïten, als of Josefus zelfs hen beschreef, wanneer men verder leest, 't geen hy van dezen Jesus schryft.

Protestant) Schoon de naem Protestant, als een bysondere eige naem wort gegeven aen de genen, die zich van de Roomsche Kerk, waer onder de Schryver dezes mede behoort, hebben afgezondert; zoo moet men dit echter in deze plaets in zoo een bepaelden zin niet opvatten; maer hier door verstaen zo vele 'er in de Roomsche Kerk de heerschzugt der Jesuïten verfoeien, gelyk 'er ten allen tyde vele geweest en noch zyn, voornamelyk onder de navolgers van *Cornelius Jansenius*; dus wiert al in den Jare 1549. een marmere smaetzuil of kolom te Parys opgerigt in de plaets, daer de ouders van *Johannes Castellius* hadden gewoont, die den Koning, door aenhitsing der Jesuïten, had getragt te vermoorden met een fenynig mes; op welke Marmere pilaer dit stont:

De Jesuïten, als menschen van een nieuwe en verderffelyke superstitie, door wiens aenraden een onbedagt jongeling een grouwelyk schelmstuk bedreven heeft, worden als verdervers der jeugt, verstoorders der rust, vyanden van den Koning en 't Koningryk, uit gantsch Vrankryk verbannen; zynde deze pilaer weggenomen in den jare 1650. Zie *And. Rivet. in Jesuit. Vapul. Cap:* 12.

En meer diergelyke voorbeelden zou men konnen bybrengen, indien men zich zelfs niet bepaelt hadt binnen dit

E I N D E.

OP DE VERJARING DES MARTEL-DAGS DER THORNSCHE PROTESTANTEN.

Op den 7den. van Wintermaent.

1725.

O Yſſelyke Dag! die door verjaring heden
 Ons tegenwoordig ſtelt het martelend Schavot,
Waer op een Tiental zelf van 's werelds Heilants leden
 Gemartelt, hunnen geeſt opofferden aen Godt!
O vreeſſelyke Dag! die ons die Martelvlammen
 Doet ſchitteren in 't oog; waer aen men overgaf,
D'ontzielde rompen, en door 's vyants boos vergrammen
 Geſchonden, en ontzegt de ruſte zelf van 't graf!
O ſchrikkelyke Dag! die ons in 't oor doet klinken
 De droeve jammerſtem van deze Martelſchaer,
Die ſchuldeloos den kelk des Marteldoms moeſt drinken,
 Om hun belydenis, voor 't einde van het jaer!

O dag! of liever nagt! dat gy noit word' vergeten,
Noit als met vloek gedagt van hun, door wien ô ſpyt!
Door wien deez' lammer-ſchaer' zo ſchendig wiert verbeten
Ter doeming, hoon en ſpot, ten eeuwigen verwyt!
O dag! of liever nagt! dat gy noit word' vergeten,
't Geheugen noit ontſlipp' van 't gantſche Chriſtendom,
Tot roem dier Schaer, die hier door dwang van 't rein geweten,
Dit martelent ſchavot, om hun geloof beklom!
Maer uwer zy dan ſteets gedagtenis gedragen,
Die 't late nageſlagt voor 't volgende bewaert,
Zo lang gy in den rei der jarelykſche dagen,
Door d'ommeloop des tyts weêrkeerend', wort verjaert.

E I N D E.

NB. By den Drukker dezes is gedrukt en te bekomen getrou en naeukeurig Verhael van 't ſchrikkelyk Treurſpel onlangs uitgevoert te THORN, in Pools Pruiſſen, door het overleg en aenſtoken der *Jeſuiten*, met byvoeging van de edelmoedige, regtmatige en tydige tuſſchenkomſte van haere Brittanniſche en Pruiſſiſche Majeſteiten, en andere Proteſtantſche Mogentheden in die zake. Benevens een ernſtige opwekking aen alle Proteſtanten, om zig te verenigen en te ſtellen tegens hunlieder algemeenen Vyant, *uit het Engels vertaelt*, *en met eenige aenmerkingen*, *als mede een Brief van een Heer*, *die oog-getuige is geweeſt van de bloedige Executie te* Thorn, *verrykt.* Waer agter is gevoegt het Tractaet van Vrede, den 3 May 1660. tuſſchen den Koning en de Republicq van Polen ter eenre, en de Koning en 't Ryk van Zweden, ter andere zyde, te Oliva geſloten.

Verſiert met verſcheide Kunſtplaten naer 't leven afbeeldende het Jeſuitieſch, of ſchrikkelyk Treurſpel, den 7. December 1724. te Thorn vertoont. En een net Lantkaertje, zo van het Pools Pruiſſen, als d'omleggende grenzen.